І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St Jersey City, N. J. Тел.: HEnderson 4-0237 УНСоюз: HEnderson 5-8740 Тел.: з Ню Йорку: BArcly 7-4125 УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXVIII. Ч. 153. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК. ВІВТОРОК, 15-го СЕРПНЯ 1961 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, AUGUST 15, 1961 No. 153. VOL. LXVIII.

ПІВДЕННА АМЕРИКА ОДЕРЖИТЬ ВІД ЗДА ОДИН БІЛЬЙОН НАДЗВИЧАЙНОЇ ДОПОМОГИ

Пунта дель Есте, Уруґвай. — Економічна конференція американських держав вирішила на своїй сесії в неділю, дня 13-го серпня ц. р., прийняти запропоновану З'єдиненими Державами Америки надзвичайну допомогу у висоті понад один більйон долярів, що має бути уділена найбільш потребуючим країнам і на здійснення найбільш пекучих господарських реформ і проєктів. Прийнято цю пропозицію одноголосно голосами представників 20 американських держав, що беруть участь в цій конференції. Стрималася від голосування тільки Куба, яка все ж таки не голосувала проти. Американська оферта уділення цієї надзвичайної допомоги має бути включена, як окремий додаток, у проєктовану для проголошення на закінчення конференції — „Декларацію Пунта дель Есте", яка буде базована на програмі пропонованої президентом ЗДА широкої допомоги ЗДА і вільного світу під назвою „Альянс прогресу", що має бути здійснена протягом найближчих десяти років і досягне суми двадцять більйонів долярів. Запропонована урядом ЗДА надзвичайна допомога в сумі одного більйона долярів буде розділена вже в березні 1962 року для тих країн і ділянок господарства Південної Америки, що її найбільше потребуватимуть. Представник Куби Ернесто Ґевара, який увесь час гостро протиставився американським пропозиціям, в голосуванні над прийняттям пропозиції участи не взяв, а його заступники з кубинської делеґації стрималися від голосування. „Декларація Пунта дель Есте" буде підписана під час заключної сесії конференції, що відбудеться в половині цього тижня. Запропонована З'єдиненими Державами Америки надзвичайна допомога мала б бути призначена головним чином для менших народів, але представники деяких південноамериканських держав таких, як наприклад, Бразилія, змагаються за те, щоб вона була уділювана й більшим державам, які мають теж різні ділянки господарства, які вимагають неґайної підтримки. Після дискусії над цією справою прийшло до компромісу між ЗДА і Бразилією, у висліді якого вирішено створити окремий комітет із дев'ятьох експертів, який розглядатиме звернення і малих і більших держав за допомогою та вирішуватиме неґайність і черговість цієї допомоги. Представники Бразилії на конференції в Пунта дель Есте намагаються довести до деякого примирення між ЗДА і Кубою і сподіваються навіть спонукати кубинську делеґацію до підпису проєктованої декларації, не зважаючи на те, що ЗДА не беруть Куби до уваги у своїй програмі допомоги. Бразилія є проти ізоляції Куби і твердить, що виключення з програми допомоги кине Кубу в ще більшу залежність від СССР і червоного Китаю. У зв'язку з цим в політичних колах зв'язують деякі надії з відвідинами Ґевари в Бразилії, куди його запросив бразилійський президент Жаніо Квадрос.

Кастро погодився звернути Електру в заміну за кубинський патрульний човен

Вашингтон. — Державний департамент сповістив у суботу дня 12-го серпня, що Куба погодилася звернути З'єдиненим Державам Америки захоплений насильно і примушений приземлитися на Кубі пасажирський літак типу Електра, приналежний до компанії „Іестер Ейрлайнс". В заміну ЗДА повернуть Кубі кубинський патрульний човен, що його захопили силою кубинські втікачі і втекли ним на Флориду. Згідно з досягнутим порозумінням, американська залога літака вилетить у вівторок 15-го серпня до Гавани, щоб відвезти захоплений літак назад до ЗДА, а кубинська залога перейме патрульний човен у Кі Вест на Флориді і відвезе його на Кубу. Досягнено порозуміння в цій справі після виміни нотами і довготривалих переговорів. Крім патрульного човна, що його ЗДА повернуть Кубі, в американських руках знаходиться ще одинадцять кубинських літаків, що ними прибули до ЗДА кубинські втікачі і що їх затримано на вимогу судів для забезпечення претенсій американських громадян за сконфісковане кубинським режимом майно. Під час переговорів між обидвома сторонами американський уряд відкинув пропозицію Кастра про взаємне повертання захоплених літаків, човнів та іншого і видавання тих, що були спричинниками таких насильних актів. Не погодилися ЗДА також на підписання окремого договору, який встановляв би карання спричинників такого насильного захоплення. Вартість літака Електри, що має бути повернений ЗДА, обраховують на $3.200.000, а вартість кубинського човна, що його одержить Куба, на $50.000.

В АМЕРИЦІ

● **Президент Кеннеді** повідомив, що в цьому році буде виконаних 2,700 добровольців Корпусу Миру. Конгрес має ще ухвалити потрібні видатки на цю ціль. Президент видав виконне зарядження в цій справі, і вже відбувається вишкіл добровольців в різних місцевостях ЗДА. Кеннеді хвалив американську молодь за те, що масово голоситься до Корпусу Миру, щоб допомагати відсталим державам підносити життєвий рівень.

● **Секретар скарбу ЗДА** Даґлес Діллон, під час побуту в Пунта дель Есте в Уруґваї, відлетів був на один день до Арґентини, де конферував із президентом Артуром Фрондізі. З Діллоном брали участь в розмовах із арґентинським президентом чільні американські фахівці. Фрондізі домагався полегш в торгівлі із ЗДА.

● **Президент Кеннеді** видав зарядження, в якому застеріг собі контролю над всіми інформаціями, які департамент оборони і Комісія Атомової Енерґії даватимуть представникам законодвчих держав. Це зарядження є дещо гострішe від того, яке в цій самій справі видав був президент Айзенгавер у вересні 1959 року.

● **Секретар здоров'я Абрагам** Рібікофф остеріг продуцентів авт, що добровільно при нових автах інсталювали прилади, які не дозволяли б на те, щоб авта на вулицях міст занечищували повітря димом із спаленої газоліни. Коли цього не зроблять добровільно продуценти авт, то Конгрес в 1963 році ухвалить закон про примусове інсталювання таких приладів, починаючи від 1964 року.

● **Товариство** ім. Джана Бирча висилало повідомлення до всіх редакцій, що воно висилало тиме їм свої щомісячні бюлетені, інформуючи їх про свою діяльність. В цьому повідомленні говориться про те, що це Товариство знає про неправильне ставлення до нього численних часописів, але все ж таки воно хоче їх інформувати про свою діяльність.

● **Монсіньор Джордж В. Кейсі** з Бостону, Масс., надрукував в тижневику „Пайлот" статтю, в якій заявив, що римо-католицькі будуть ступнево залишати початкове шкільництво і будуть розбудовувати середні школи (гайскули) і коледжі, бо хочуть мати вплив на молодь у тому віці, коли вона зустрічається з такими проблемами, як реформація, інквізиція, комунізм, дарвінізм, фройдизм та іншими релігійними і філософічними питаннями.

Рокефеллер відбув нараду з Айзенгавером

Колишній президент Двайт Айзенгавер слухає уважно розповіді Рокефеллера під час зустрічі з ним у своєму бюрі в Геттисбурґу.

Геттисбурґ, Па. — Губернатор нюйоркського стейту Нелсон А. Рокефеллер відвідав у суботу, дня 12-го серпня ц. р. колишнього президента Двайта Айзенгавера на його фармі в Геттисбурґу і конферував з ним яку годину. Темою розмови мали бути справи, зв'язані з осінніми виборами, зокрема справа вибору нового посадника Ню Йорку. Після зустрічі з Айзенгавером, Рокефеллер заявив журналістам, що Айзенгавер прибуде до Ню Йорку два рази в час виборчої кампанії і можливо візьме участь у виборчій кампанії у користь республіканської партії. Представник колишнього президента заявив з того приводу, що дати відвідин Айзенгавера в Ню Йорку ще не установлені і що під час розмови з Рокефеллером він не зобов'язався до таких чи інших виступів у виборчій кампанії. Рокефеллер рішений взяти активну участь у виборах посадника Ню Йорку, щоб простати за всяку ціну республіканського кандидата Луїса Левковіца. Крім Рокефеллера Айзенгавер прийняв цього ж дня ще окрему республіканську делеґацію з Ню Йорку.

ЗДА ПРИГОТОВЛЯЮТЬ ВИЧЕРПНИЙ ПЛЯН УНІВЕРСАЛЬНОГО РОЗЗБРОЄННЯ

Ню Йорк. — Джан Дж. МекКлой, спеціяльний дорадник президента Кеннеді для справ розброєння, виступаючи в неділю дня 13-го серпня ц. р., в телевізійній програмі „Зустріч з пресою", заявив, що З'єдинені Держави Америки приготовляють вичерпний плян універсального роззброєння. Опрацьовування цього пляну буде закінчене вже восени цього року, але МекКлой не подав, коли і на якому форумі цей плян буде переданий на розгляд заінтересованих сторін. Про подробиці цього пляну, що має бути „щирий, далекосяглий і дуже важливий", ЗДА поінформували вже своїх союзників і консультуються з ними в цій справі постійно. Охоплюватиме цей плян не тільки західні великодержави і Совєтський Союз, але й теж комуністичний Китай. Відповідаючи на питання про ставлення Хрущова до справи розброєння, МекКлой, який відбув зустріч з Хрущовим у Сочі, заявив, що Хрущов тепер більше схильний для пропозицій в справі нуклеарної інспекції і контролі хоч у деяких проблемах міжнародного порядку совєтський диктатор займає далі негативне і вперте становище. Вояночас із цим МекКлой висловив сумнів, чи ЗДА удасться досягнути чогонебудь у Женеві, бо Совєти загострили там дуже свої позиції, і багато надій на те, чи вдасться спонукати Москву змінити її неґативне ставлення, немає. Зазначуючи, що Хрущов погрожував під час розмови з ним 100-меґатонною нуклеарною бомбою, МекКлой виявив, що він відповів на те Хрущову, що й ЗДА можуть випродукувати таку бомбу, але це не причиниться до успіху розмов про роззброєння.

УКРАЇНСЬКА КАТОЛИЦЬКА ЛІГА МОЛОДІ ВІДБУЛА КОНВЕНЦІЮ, ПЕРЕВИБРАЛА УПРАВУ

Ню Йорк. — З кінцем минулого тижня, в днях від 10 до 13-го серпня, тут в готелі Генрі Гудсон відбулася 23-тя з черги конвенція Української Католицької Ліґи Молоді, в результаті якої переобрано Раду Ліґи стейту Огайо на крайовий провід тієї організації. Господарем конвенції був нюйоркський Відділ Ліґи під духовним проводом вс. о. Ореста Засійбіди, ЧСВВ. Проводив конвенцією, в якій взяли участь представники і делеґати 13 відділів, Йосип Т. Гураль. На початку конвенції всч. о. Еміліян Манастирський відчитав окреме послання екзарха Стемфордської Української Католицької Дієцезії, ВПреос. Кир Амврозія Сенишина, в якому Владика закликав молодь зберігати українські католицькі звичаї і традиції в дусі Маркіяна Шашкевича, 150-річчя народження якого в цьому році відзначають українці по всьому світу. В програмі чотирьох днів конвенції, крім формальностей і реєстрації, була прийнята забава, прогулянка до „Фрідомленд-у" та оглядини Ню Йорку, ділові сесії вибір нової управи та бенкет. В неділю учасники конвенції приступили до св. сповіді і св. Причастя. Переобрана управа складається: всч. о. Михайло Бохнєвич — духовний опікун, Доналд М. Нілий — президент, Василь Б. Михальський — наступний президент, Михайло Білон — екзекутивний віце-президент, Іван Гурняк — віцепрезидент, Іванна Марія Бодак — скарбник, Марія Анна Терлецька — фінансовий секретар, Джейн Б. Біла — рекордова секретарка, Лоіс А. Проник — кореспонденційний секретар, Іван Леслі — крайовий парляментарист. Тостмайстром на бенкеті в суботу ввечері був Едвард Орикавець, що представив цілий ряд гостей. Головним промовцем на бенкеті був голова Українського Конґресового Комітету проф. Лев Добрянський, що з'ясував ряд актуальних проблем і потреб організованої українськоі спільноти, зокрема справу будови пам'ятника Тарасові Шевченкові у Вашингтоні, яку Ліґа підтримала офіційно відповідною резолюцією. Між гостями на бенкеті м. і. були присутні головний предсідник Українського Народного Союзу і касир УККомітету Йосип Лисогір, екзекутивний директор УККА адв. Степан Ярема, редактор публікацій УККА Володимир Душник, що репрезентував рівночасно „Український Тижневик", ред. М. Дольницький, що репрезентував „Провидіння" і „Америку" та ряд інших.

СОВЄТСЬКІ ДИВІЗІЇ ОТОЧИЛИ БЕРЛІН — ЗАКРИТО КОРДОН ДО ЗАХІДНЬОГО БЕРЛІНУ

Берлін. — Дві совєтські панцерні дивізії окружили Берлін вночі з неділі 13-го на понеділок 14-го ц.м., при чому задрутовано й обставлено військом та східньо-німецькою комуністичною поліцією кордон між Східним і Західним Берліном. Водночас проголошено комунікат — т. зв. Організації Варшавського пакту, що об'єднує СССР і всіх його європейських сателітів, та східньо-німецького уряду. В обох тих документах говориться про нібито загрозу збоку „західних імперіялістів" та зокрема Західної Німеччини, нібито сповненої духом „реваншу". В обох тих комуністичних документах говориться про масовий відплив втікачів із Східної Німеччини почерез Західний Берлін до Західної Німеччини, представляючи його як вислід інтриг, агітації і підкупства збоку західних німців і їх альянтів. Комунікат східньо-німецького уряду стверджує, що надалі кожний німець з Східної Німеччини, що захоче поїхати до Західнього Берліну чи Західної Німеччини, мусить мати на це окремий персональний дозвіл від комуністичних властей. В'їзд західних берлінців до Східнього Берліну також підлягає іншим обмеженням, як були досі, себто дозволеній за пред'явленням персонально довідки від західньо-берлінських властей. Комунікація між Західним Берліном і Західною Німеччиною „покищо" не підлягає обмеженню. Однак 40.000 східних берлінців, які працюють в західній частині міста і щоденно їздили до праці та верталися додому, опинилися відрізаними від свого варстату праці і зарібку. У Східньому Берліні настав нестрій крайнього обурення, пригнічення та розпуки. Над кордоном Східнього і Західнього Берліну почались від білого ранку збіратись юрби народу. Західні берлінці, зібрані над кордоном, кричали „Вбийте Ульбріхта!" В кількох пунктах Східнього Берліну прийшло до спонтанних демонстрацій, що їх совєтські вояки і східньо-німецька поліція розігнали слізливим газом. Західньо - німецький канцлер Конрад Аденауер і західньо-берлінський посадник Віллі Брандт проголосили заклик до східних берлінців і східних німців — зберегти спокій. Західні німці і західна преса висловлюють острах, щоб оті несподівані репресійні розпорядки не спричинили вибуху одвертого протикомуністичного бунту в Східній Німеччині, який міг би стати причиною вибуху нової війни.

Державний секретар Дін Раск проголосив, після наради з Президентом і за його згодою, комунікат, в якому подається до відома заборону мешканцям Східної Німеччини свобідно їздити до Західнього Берліну. Державний секретар стверджує, що ця заборона напевне прийшла внаслідок збільшеної втечі східніх німців на Захід. Державний секретар Раск підкреслює, що ця масова втеча східніх німців була наслідком повної невдачі комунізму в Східній Німеччині, та що втікачі, здебільша нижче 25 років життя, „голосували своїми ногами" проти майбутнього комунізму. Державний секретар стверджує, що комуністичні вожаки, спершу відмовивши німцям право голосування й вибору власної влади, тепер відмовили окремим одиницям право свобідного руху. А втім, зазначується, що „покищо (ці комуністичні заходи) не стосуються альянтських позицій у Західньому Берліні та доступу до нього". Заповіджено гострий протест проти тих східньо-німецьких і совєтських кроків, як зламання чотирипартійного договору з 20 червня 1949 року. Так само в Лондоні й Парижі повідомлено про короткі комунікати таємних урядів із стверджениям, що СССР зламав договори, які гарантували свобідну комунікацію між обома частинами Берліну. Між Вашингтоном, Парижем, Лондоном і Бонном почався гарячковий обмін думок на тему контракції західнього світу проти того совєтського порушення договору, однак — за першими комунікатами — покищо західня реакція обмежиться до гострих дипломатичних нот протесту і обмірковування господарських санкцій. Асистент державного секретаря для європейських справ Фой Колер почав негайно розмови з амбасадорами названих трьох західньо-європейських держав у Вашингтоні.

Хрущов каже, що Берлінська криза — це справа „величі СССР"

Москва. — Нікіта Хрущов авів ще один небезпечний момент до теперішньої Берлінської кризи, заявивши, що його настоювання на розв'язання проблеми Німеччини й Берліну за большевицькою концепцією необхідне з уваги на визнання світу „величі Совєтського Союзу". Таким чином він признав, що у грі заангажований вже престиж комуністів, що його їм нелегко зректися. Нову свою промову Хрущов виголосив в минулу п'ятницю 11 ц.м. на Кремлі під час прийняття в честь комуно-румунської делеґації, яка відвідує СССР під проводом свого диктатора Джорджe Джорджію-Деї. Хрущов висловив признання для мирового характеру останньої заяви през. Кеннеді на його пресовій конференції в минулий четвер, але знову в цій основі підтримав свою давню вимогу і поширив знову свої давні погрози. Цим разом він виявив, що в недавній розмові з італійським прем'єром Фанфані він, Хрущов, заявив, що Москва не буде вагатися обкидати бомбами й ракетами італійські виноградники, серед яких приміщені американські ракетні бази, та що в розмові з грецьким амбасадором подібну погрозу Хрущов висловив під адресу „Атен і славної старовинної пам'ятки Акрополіс.

Франція відкликає частину військ з Бізерти — Тунісія таврує де Голя

Париж. — Французький уряд повідомив офіційно, що він відкликає один із трьох парашутних полків, виклиних з Альжиру 19-го липня ц. р. для скріплення залоги на морсько - летунській базі Бізерти та для захоплення з боєм міста Бізерти. Це рішення французького уряду коментатори пояснюють бажанням збоку Франції злагіднити напруження та промостити шлях для переговорів з Тунісією. Але водночас, за газетними відомостями, Франція не погодилась переговорювати під тиском заповідженої надзвичайної сесії Генеральної Асамблеї Об'єднаних Націй, а сам президент Тунісії Габіб Бурґіба виявив, що през. Шарль де Голь відкинув поради, що їх йому давали англійські й американські дипломати. Габіб Бурґіба назвав де Голя „впертим чоловіком", який не хоче слухати розумних порад і навіть натиску збоку своїх найближчих англомовних союзників. Бурґіба заперечив, наче б криза довкола бази в Бізерті штовхає Тунісію в „обійми російського медведя". Зате він признав, що й Тунісія й СССР мають „однаковий інтерес" в тому, щоб Франція забралась геть з Бізерської бази і що тому Тунісія „з вдячністю" прийняла поміч в цій справі від СССР.

„День Чемпіонів" для „Тризуба", „День УНС" для курсантів і розвагова імпреза для гостей виповнили кінець тижня на Союзівці

Союзівка, Керґонксон. — Минулий кінець тижня на цій оселі Українського Народного Союзу в Кетскильських горах належав до найактивніших в сезоні. Головною імпрезою був „День Чемпіонів", що його влаштував УНСоюз для вшанування філадельфійської футбольної дружини „Тризуб", що вже вдруге здобула футбольний чемпіонат Америки, здобуваючи цим славу і розголос для українського імени. За це та за вклад „Тризуба" у виховання української молоді УНСоюз передав „Тризубові" відповідний трофей під час окремої церемонії, що відбулася в неділю пополудні та якою проводив гол. предсідник УНС Йосип Лисогір. Трофей передав „Тризубові" від імени УНС гол. касир Роман Слободян, виголосивши при цьому відповідну промову, а від „Тризуба" прийняв цей трофей один з найуспішніших його змагунів М. Нога, в приявності інших змагунів та членів управи „Тризуба" з його елітуєистичним головою інж. Левом Яцкевичем на чолі, що промовляв від „Тризуба". Імпреза відбулася під вільним небом біля клюбу „Веселка" о год. 3-ій пополудні. Раніше Управа „Тризуба" та його змагуни були гостями УНСоюзу на обіді, під час якого коротко промовляли голові УНС і „Тризуба" п. Й. Лисогір і інж. Л. Яцкевич, а дальше: О. Яремко, великий ентузіяст „Тризуба" та його референт пропаґанди і зовнішніх зв'язків, адв. І. Петрик, правний дорадник „Тризуба", д-р І. Павлічка — один з перших змагунів-засновників „Тризуба", П. Котельницький — співзасновник „Тризуба" та його великий ентузіяст Роман Лисняк, що репрезентував на цій зустрічі нюйоркський Український Спортовий Клюб, а від УНСоюзу, крім п. Лисогора, що проводив зустрічею, забирали слово Ґол. секретар д-р Ярослав Падох, спортовий референт „Свободи" Вол. Сохан та редактор „Свободи" А. Драган. Між представленими гостями, крім згаданих, були: заступник голови „Тризуба" інж. М. Лисобей, секретар і один з основників „Тризуба" І. Щупакієвський, організаційний референт „Тризуба" С. Ярема, скарбник С. Ваглай, член управи „Тризуба" і та його великий ентузіяст д-р Я. Бернардин, представник до Ам. Ліґи Я. Полатайко та змагуни: М. Нога, Е. Кравець, М. Павлишин, О. Соболь і Е. Віней.

Програму розвагової імпрези в суботу, 12-го серпня ввечері, виконали артисти „Веселого Львова" з Филаделфії: Марія Лисяк та Ярослав і Оксана Пінот-Рудакевичі. П-ні Лисяк виконала ряд пісень, а Рудакевичі кілька гуморесок і співаних скечів, що їх публіка прийняла з нескриваним вдоволенням.

Того ж дня, в суботу перед полуднем, свій „День Українського Народного Союзу" мали 59 учасників курсів українознавства, вислухавши впродовж півтори години п'ять спеціяльних лекцій на тему Українського Народного Союзу та його багатьох функцій і активностей. Лекції мали: гол. предсідник Йосип Лисогір, гол. касир Роман Слободян, гол. секретар Ярослав Падох та ред. А. Драган і ред. Р. Хом'як. Цією спеціяльною сесією проводив директор курсів проф. д-р. Василь Стецюк.

В неділю перед полуднем, як звичайно, вакаційний парох Союзівки та сусідньої оселі СУМА всч. о. Любомир Гузар, відправив Службу Божу в каплиці на лісовій поляні напроти віллі „Київ". Недільні Богослуження на Союзівці належать тепер до великих врочистостей, в яких беруть участь не тільки численні гості Союзівки, але й довколишні поселенці та вакаційники, які приїжджають, в деяких випадках, десятки миль. Врочистість відправ, проповіді о. Гузара, спів хору під диригентурою проф. Вол. Цісика та вся обстановка, в якій ці Богослуження відбуваються, справляють надзвичайно глибоке враження, що зокрема відмічують ті, які вперше приявні на цій великій врочистості.

В Арґентині відбулася безуспішна спроба державного перевороту

Буенос Айрес, Арґентина. — В суботу дня 12-го серпня ц. р., починаючи від півночі до якої 7-ої години ранку, Буенос Айрес був сценою нової антиурядової революції, що пройшла без пролиття крови і закінчилася ув'язненням її провідників. В революції, в якій взяло участь яких 80 осіб, які захопивши урядову радіостанцію, виступили в радіопередачах з гострими атаками проти уряду, очолюваного президентом Артуром Фрондізі. Поліції і невеличким військовим з'єднанням вдалося революцію зліквідувати. Усі її учасники піддалися. Провідниками революції були Оскар В. Корреа, що на чолі 28 летунів і цивільних осіб захопив радіову стацію і кілька майор летунства Гілеріо Мальдонадо, якому повелося зайняти один із телефонічних урядів. Учасники революції виступили в проголошеному ними маніфесті, як націоналісти, борці за здійснення якнайширших реформ і за звільнення Арґентини з-під економічної залежности чужих інтересів. Революція була слабо зорганізована і її вважають однією з найменших спроб державного перевороту, що відбулися за урядування Фрондізі.

У СВІТІ

● **Архиєпископ з Міляно,** кардинал Монтіні, є — за італійськими газетами — найважнішим кандидатом на нового державного секретаря Ватикану після смерти кардинала Доменіка Тардіні. Кардинал Монтіні відомий з послідовної антикомуністичної кампанії, яку провадить на терені Міляна й околиці, колишньої фортеці комуністів у тамошньому центрі важкого італійського промислу.

● **У Кенії, в Африці,** поставлено поза законом організацію „Крайової Армії Волі", яка набирала добровольців і мала вже 500-2.000 узброєних членів, що складали присягу за взором колишньої терористичної організації Мав-Мав.

● **У Парижі,** на засіданні Ради НАТО, був прийнятий також брат през. Кеннеді, Роберт Кеннеді, генеральний прокуратор ЗДА, який вертався почерез французьку столицю з святкування перших роковин державности Республики Побережжя Слонової Кости в Африці.

● **У місті Фаєборґ, в Данії,** заломилась ступениця в цирку під час вистави. 500 осіб впало з різної висоти, при чому коло 20 осіб поважно поранились і треба було відвести їх до шпиталю. Виставу перервано і поліція почала слідство, хто був винуватий у нещасті.

● **Англійський,** високий комісар на Кипрі заклав офіційний протест в уряді Кипру проти постійного перешкодження водопроводу до англійської бази на Кипрі невідомими саботажниками. Від 26-го липня ц. р. вже 12 разів переведено саботажі акти проти того водопроводу. Західні обсерватори гадають, що саботажники рекрутуються радше з комуністичних, як націоналістичних рядів, бо на Кипрі значно зросли комуністичні впливи, особливо між робітниками і молоддю.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25.—Jersey City and Foreign Rates: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.
Передплата: На рік — $12.00; на пів року $6.25; на три місяці $3.25. — В Джерзі Ситі і закордоном: — На рік $14.00; на пів року $7.50; на три місяці $4.00. — Для членів У. Н. Союзу, чоловіків і жінок, — 65 центів місячно. — За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J.

46 більйонів на оборону

Ухвалення американським Конгресом минулого четверга бюджету на оборону країни у висоті $46.662.550.000 — це найкраща, найвідповідніша, найзмістовніша відповідь Америки Хрущову на його погрози. Рекордова висота того бюджету, найвища від 1945-го року, коли до найбільшої натуги дійшла мобілізація збройних сил ЗДА за останньої світової війни, як і одностайність, з якою цей теперішній бюджет вирішено, це яскравий доказ суцільної єдности всієї американської нації, коли тільки грозить країні небезпека з-зовні.

У році 1959 бюджет на оборону ЗДА виказував $44.380.436.000, в минулому році він був дещо зменшений до висоти $43.707.293.078, — у цьому підвищився на кругло три більйони долярів. Крім зросту загальної цифри видатків, є ще два інші моменти, надзвичайно характеристичні для цієї постанови Конгресу. Уперше вставлено в загальний військовий бюджет суму $294.150.000 на цивільну оборону — із спеціяльним призначенням суми — $207.600.000 на будову протиатомових сховищ. Критики цієї бюджетової суми замовкли, почувши аргумент, що майбутні історики Америки не повинні знайти в анналах Конгресу доказу, що Конгрес злегковажив небезпеку для нації, що грозить від ворожої атомової атаки. Другий характеристичний момент у тому, що ухвалено навіть більшу суму, як її вимагав Президент. Це стосується квоти $525.000.000, ото ж більше, як пів більйона, на продовжування будови великих бомбардувальників далекого засягу типів Б-52, Б-59 і Б-70. Аргументи деяких військових плянувальників, що вказували на перестарілість взагалі військового летунства в добі керованих ракет, не переконали оборонців тези, що як наземні війська із звичайними родами зброї знаходять виправдання поруч із атомовою стратегією, так само й джетові літаки з своєю здібністю завозити атомові бомби в найдальші закутини глобу — надійніші від безпілотних ракет, що їх практична вартість відома покищо тільки за прaзорами німецьких V-1 і V-2 з останньої світової війни.

Конгресмен Джордж МекМегон з Тексасу, який признав, що ранішними роками він був противником призначування великих сум на цивільну оборону, не вбачаючи в них актуальної потреби і практичної вартости, цього року приєднався до вимоги Президента в цій справі. Він заявив, що хоч цілий бюджет оборони не є „магічною цифрою", проте він має стати „символом американської рішучости" і тому не треба скресльовати в ньому ніяких позицій. У такому настрої рішучої одностайности Конгрес затвердив в цілості всі вимоги Президента, що їх він зголосив у тій своїй промові до народу з 25-го липня ц. р., яка так розсердила Хрущова і через те саме й потвердила свою слушність. Президент Кеннеді цілком правильно відповів на погрози Хрущова рішенням збільшити збройні сили в усіх трьох родах — Армії, фльоті й летунстві, підвищити суму на продукцію ракет, зрушити з місця давній проєкт протиатомових сховищ. Промова Президента мала потрясти нацією з її байдужности та вказати їй дійсну, а не уявну загрозу війни. Конгрес, затверджуючи в цілості заледве впродовж двох тижнів від тієї президентської промови всі її вимоги, потвердив, що американський нарід здає собі справу з поваги ситуації та визнає, що нема часу на довгі наради ні тим паче на партійні суперечки над окремими позиціями бюджету.

46 і пів більйоновий бюджет З'єдинених Держав буде правильною пересторогою однаково для большевиків, як і для тих союзників Америки, які в минулих міжнародних кризах не виявляли великої охоти до збільшення видатків на армію. Можливо, що й нинішня міжнародна криза „розійдеться по костях" та що погрози Хрущова виявляться блефом. Але примусити його до відвороту зможуть не словесні аргументи і не переговори за конференційним столом, а збільшення збройної потуги. Це є єдине, що Москва розуміє і шанує. Не пацифістичні статті деяких журналістів, а 46½-більйоновий військовий бюджет є образом Америки.

Уявна безвиглядність

Серед нашої громади — як це можна ствердити на підставі приватних вакаційних розмов і дискусій та спостережень — починає поступово проявлятись дивна духова депресія. Мовляв, „ситуація безвиглядна", бо Захід, не зважаючи на припадкові вияви рішучости, таки готов миритися з большевиками за всяку ціну і цим звлишає Москві всяку ініціятиву та вибір. Москва, мовляв, може собі дозволити на всяке плянування, бо тільки вона сама може вибрати час і місце атаки, може безкарно повторювати те, що зробила в Мадярщині чи Кубі і за це їй волос з голови не спаде. Коли ж в такій міжнародній ситуації подумати ще про внутрішні українські відносини, що їх в останніх часах, зокрема після вбивства Степана Бандери, смерти Дмитра Галичина, „критичної кризи" в Українській Національній Раді і т. д., характеризує загальна криза проводу, то, виходило б, безнадійність на цілій лінії.

Тим часом, як дбайливо перевірити й проаналізувати дійсний стан, до такої безнадійности немає оправданих причин, ані у зовнішньому, ані у внутрішньо - політичному відношенні. За аргументами проти такої безнадійности не треба далеко шукати. Вистачить порівняти теперішній стан, поставу і реальну політику Заходу взагалі, а З'єдинених Держав Америки зокрема у відношенні до комуно - московського агресора з таким же станом і відношенням до сподіваного агресора перед першою і, головно, другою світовими війнами, то сьогодні ситуація без усякого порівняння надійніша. Коли ж Захід виграв попередні накинені йому дві світові війни, то що ж тоді могло б статися, якщо б йому накинено ще й третю таку війну!

При цьому інтересна також тенденція перебільшувати і переціню вати стан і спроможність Совєтського Союзу. Большевицька пропаганда „непереможности", виходило б, тут і там промощує собі доступ навіть до тих, що повинні б бути найбільш відпорними на неї. Трапляються такі куріози, що давній „політичний еміґрант" намагається переконувати тільки-що прибулого з-поза залізної заслони переселенця, що там тепер „інакше".

Немає поважніших і внутрішньо - політичних причин для депресії. Це правда, що впродовж останніх років ми втратили ряд наших лідерів, також правда, що в українському політичному проводі тут і там спостерігається певний застій, послаблену ініціятиву чи й гостру кризу, до якої дійшло в Українській Національній Раді. Але чи це може бути достатньою причиною „безнадійности" чи духової депресії? Кризи трапляються і в державних народів, але скільки було випадків, що з таких криз і коливань вилонюються кращий, сильніший і живіший та надійніший провід. Аби спільнота була здорова, активна і свідома, тоді вона демократичним процесом справиться з кожною трудністю. І щодо цього у нас немає жадних сумнівів. Десятки тисяч ентузіястичного народу на відкритті пам'ятника Тарасові Шевченкові в Вінніпеґу, чи вже понад 100,000 долярів пожертв на будову пам'ятника Шевченкові у Вашингтоні, зібрані впродовж пів року, — щоб назвати тільки останні приклади, — яких ще більш переконливих доказів потрібно на те, що ми впевнено і з новими, оправданими надіями можемо йти назустріч майбутньому.

МІЖ КАПІТОЛЕМ І БІЛИМ ДОМОМ…

ПОКИ МИ ЩЕ ПРИЯТЕЛІ…

На Маунт Вернон, чудовій посілості Джорджа Вашингтона високо над річкою Потомаком, була незвичайна метушня. Розлягались оклики військових наказів і відділ корпусу „сопілок і барабанів" у яркмх червоних однострoях з часів Американської Революції, виконував муштру. Може ще таку, якої вчив німець барон фон Штойбен (тут відомий як „Стюбен") в критичні хвилини революції. Потім відділ зайняв бойову позицію, довгі мушкети вирядились в напрямі кущів на краю поляни. Грянула сальва пострілів. Її ефект був негайний. З кущів показалась біла хустина в доказ піддачі, а за нею вийшли „вороги". В цю хвилину голосний сміх розлягся з тераси перед палатою Вашингтона. Так зустрів цю сценку віддалену в часі, гість з країни далекої в просторі, бо з того боку земного глобу — Пакістану. Президент Мохаммед Аюб Хан, сам маршал - військовик, видно тішився цією режисерованою сценою. Бо „ворогами" показались влізливі репортери з всякого калібру камерами замість мушкетів і в строях зовсім не під моду Вашингтонових часів; вистрашили їх стріли з доброї стратегічної позиції. Але президент Мохаммед Аюб Хан, своєю безпосередньою формою вияву почувань, не скривав вдоволення і з режисерської частини прийняття. А була вона справді оригінальна, як може ні одна досі у Вашингтоні. Та й небуденний був її режисер: перша лейді країни, мрс. Джекі Кеннеді. Америка не могла дати екзотичному гостеві парадного полювання на тигрів із золотом прикрашених слонів. Але є тут чимала ріка Потомак, є люксусові яхти і романтика історичного Маунт Вернон. Місіс Кеннеді мала вперше нагоду показати свій розмах, фантазію й естетичний смак на дипломатичній службі як товаришка президента. Дехто думав, що занадто дивилися вона на взір магараджових прийнять, або що за европейськими звичаями вибрала історичне і палатне тло для прийняття; як звичайно, бували застереження і завваження. Але немає сумніву, що було це наскрізь оригінальне прийняття і що ввело воно ідилічно - романтичний елемент у строго формальну програму відвідин президента Пакістану.

Влизько двісті років тому Джордж Вашингтон возив своїх гостей кораблями з міста до Маунт Вернон. Тепер сучасний президент модерними люксусовими кораблинками, під звуки легкої музики повіз своїх гостей і їх дружини на пікнік в городі першого президента. Велика, зелена й жовта брезентова палатка-павільон, декорована славною Нюйоркською ювелірною фірмою, стояла в тому місці на збочі горя, з якого Джордж Вашингтон, за власними його словами, любив подивляти широкий вид на Потомак і нове федеральне місто в далині. Там столи були накриті для 136 гостей, і накриті були неабияк. Перша лейді зуміла заангажувати всі роди зброї в організації прийняття. Не було їй це трудно: адже, за конституцією, муж її є їх начальним командиром. Морські сили були відповідальні за корабельний транспорт враз з музикою, повітряні сили приграва ли гостям до обіду, „маріна" творили охорону, а Армія фанфарами салютувала гостя, а потім дбала про доставу їжі в моторових полевих кухнях із Білого Дому на Маунт Вернон. Після обіду, Національна Симфонічна Оркестра дала концерт під вільним небом, посилаючи звуки клясичної музики далеко в ніч. Була північ, коли гості з'їхали лімузинами над Потомак і попливли кораблями до столиці. Дипломатична ідилля, романтична, чаруюча, настроєва, полонила гостей і господарів. Президент Мохаммед Аюб Хан не скривав цього.

Але дарма було б думати, що ідилічна частина прийняття затемнила дипломатично політичну. Ніхто не міг сподіватися, що Аюб ще заки вступив ногою на цей континент заповів, що не думає завивати в папірці ціль своєї місії — переконати уряд цієї країни, що Пакістан занедбуваний у допомозі, голоано в порівнянні з Індією. У перших словах його, коли тільки причалив на летовищі і пролунав салют для нього із 21 гарматніх пострілів, він приступив до „бизнесу" і замість тратити слова на мало змістовні куртуазійні привітання, сказав президентові і всім присутнім:

„Внедовзі — далекойдучі події можуть прийти до нас і тому необхідно, щоб усі ми ясно здали собі справу з того, що слід нам робити…" І вже між стрічками можна було розуміти його погляди, — що неутральна Індія має сильнішу допомогу Америки, як її союзник Пакістан і що це небезпечне для безпеки обох. Аюб теж очевидно поділяв побоювання своєї країни, що новий президент ЗДА, який, ще сенатором два роки тому так сильно піддержував широку поміч для Індії, і державний під-секретар Честер Бовлс, який має сентимент до Індії ще з часів, коли там був амбасадором — можуть необ'єктивно оцінювати потреби обох сусідських азійських країн, у некористь Пакістану.

Коли оба президенти їхали з летовища до міста у новому авті з підвищеним сидженням та з цілим скляним верхом, вони вже наповно говорили про діло, хоч і не чути було цього назовні. І зараз же по полудні оба президенти почали офіційні розмови.

Але став Мохаммед Аюб Хан героєм дня аж коли з'явився перед об'єднаною сесією обох конгресових палат пополудне наступного дня. Велика і тяжкувата його постать неначе домінувала на тлі спікера Рейбирна і віце-президента Джансона у фотелях за президіяльним столом позаду нього. І скоро показалось, що домінував він і своєю індивідуальністю та змістом своїх слів. Промови голов держав у американському Конгресі, це вже старий звичай і нічого надзвичайного не очікують від них. Але тим разом промова президента Пакістану не держалась звичаю. Замість призначених 20 хвилин, говорив він 50 хвилин, і то говорив голосно і більшу частину без записок. І говорив речі, яких конгресмени не звикли чути від чужих; примусив їх слухати не так неприємних слів, але вимог історичного порядку, які він ставив просто, в інтересі своєї країни але теж і Америки. Горді законодавці були здивовані, і зафасциновані; деякі вагались, чи повинні чутись ображені. Але в ефекті гість дістав грімкі оплески, теж щирі і сильніш,, як цього вимагає куртуазія. „Деякі з вас мають вже досить прохань про допомогу. Але — ви краще не майте їх досить… бо буде зле… Сьогодні ми ще натискаємо на вас як приятелі… але коли не матимемо успіху, коли — не дай, Боже — попадемо в руки комунізму, тоді натискатимемо на Вас знову, але вже не як приятелі…" говорив Аюб і його вояцька постава, серйозне обличчя з типовим вусом британського старшини, неначе додавали поваги його словам. Після овації, можна було чути коментарі конгресменів: „надзвичайно", „террифік", „неймовірно"… І можна було відчути, що слова пакістанського президента запали в душі американських законодавців. Та як глибоко, на як довго?

Були поважні розмови на найвищому рівені, були прийняття, як звичайно. Але ідилля на Маунт Вернон з куском невинної, давноминулої історії там на горі Вашингтона, та промова й лекція грізної сучасної історії в Конгресі були найяркішими моментами візити пакістанського президента в столиці Америки.

(юст)

ПРИКРЕ — АЛЕ ПРАВДИВЕ

Переглядаючи американську та українську пресу, легко можна запримітити, що цьогорічний Тиждень Поневолених Націй мав куди менший відгук, чим у минулому році. Перед роком багато широковідомих американських щоденників присвятили свої редакційні статті, в яких виявили симпатії до поневолених Росією народів та закликали американську публіку до більшого заінтересування гіркою долею тих жертв московського імперіялізму.

Думаю, що причина цього лежить не тільки в американській політиці, яка не радить дразнити найбільш болючі місця совєтської Росії, але також поважна частина причини лежить в послабленій акції тих неофіційних представників поневолених народів, тобто різних етнічних груп.

В минулому році вже заздалегідь перед третім тижнем липня Крайовий Комітет, який створився та очолив акцію для відзначення Тижня Поневолених Націй, видав інформативну брошуру, яка послужила дуже добрим посібником в цій акції назовні, тобто перед американською пресою і ширшим загалом. Хто мав до діла з іншими національними групами в цій спільній акції, то легко переконався, що та брошура також була прекрасним допоміжним лучником між тими групами, а особливо там, де та акція взагалі була перший раз спільною. Тому, що Тиждень Поневолених Націй є доброю нагодою у ділянці важливої справи і тому, що українці були ініціяторами не тільки в Крайовому Комітеті, але також ініціювали цю акцію в багатьох великих містах ЗДА, вартує поважно застановитись над недоліками і труднощами спільної акції з іншими етнічними групами. Вартує зробити це не тільки для того, щоби поліпшити цю справу, але також для того, щоби і надальше залишитись ініціяторами одначе й не для того, щоби заперечувати, чи промовчувати права інших груп так як то інші національні групи потраплять робити з нами.

Це правда, що всяка ініціятива вимагає більше труду і посвяти, але в цьому випадку вона є дуже корисною. З досвіду знаю, скільки то труднощів мав Відділ УККА в Денвері, Колорадо, ініціюючи минулорічне відзначення Тижня Поневолених Націй. Дуже замітним було те, як-то декотрим представникам було тяжко погодитися з українською групою, ба ще в додатку як з ініціятором, але з часом прийняли це як факт.

Якось вже так є, що українці є солідарними, чи то в ролі учасників, чи в ролі ініціяторів, чи то навіть тоді, коли самі десь виступають перед світом, то не поминають а згадують інших поневолених. В усіх наших політичних виступах та публікаціях обов'язково згадується про балтійські народи і тому українцеві робиться прикро, коли ті балтійці, виступаючи перед світом, або забувають, або зовсім ігнорують нас.

Редактор Іван Кедрин у статті про пок. д-ра Любомира Ортинського згадує про „нельояльну супроти інших східньо - европейських народів поведінку представника балтійців на конференції в Колгейтському університеті, про що з прикрістю висловився пок. д-р Ортинський на сторінках „Свободи". Хтось подумав би, що це спорадичний випадок. У минулому році комітет створений з представників балтійських іміґрантів, видав спільний заклик до західнього світу, в якому не тільки не згадав українців або інших поневолених народів, але з тексту якого чужий читач набирав враження, що Совєтський Союз поза Латвією, Литвою та Естонією, це дика Азія, з якою тільки балтійські народи є приневолені жити.

Заклик підписали найвизначніші політичні діячі балтійської іміграції. Шкода, що до нашої преси не попала та ще більша нельояльність.

Балтійці, мабуть, забувають один факт, стверджений не тільки росіянами, але зафіксований в американській літературі, про те, що латвійські військові відділи в 1917 р., хоч невеличкі, то при рівновазі сил тодішньої боротьби перехилили виграну в сторону большевиків. На жаль, нині балтійці є заслабими, щоби могли протиставитись москалям і то навіть при найкращій нагоді. Повалення комунізму без участи 45-мільйонового українського народу є неможливе. Любить хтось китайців, чи не любить, але з їхньою великою фізичною масою треба рахуватися навіть в добі атомової війни. Росія без балтійських народів і далі залишиться загрозою для світу, але Росія без України, Білорусі, Туркестану та інших перестане бути грізною потугою.

Політика хитрунства не все рішає і про це балтійці повинні пам'ятати.

Якщо все більше і більше світових знавців не вірять в збройний зудар між Совєтським Союзом і Заходом, бо це принесло б загальну загладу, а вірять лише в упадок комунізму внаслідок еволюційного процесу, то балтійці не повинні себе одурювати тим, що Захід дешевим коштом визволить їх тільки із сентименту тому, що вони все духово належали до Заходу.

Недавно спікер одної польської радіопрограми сказав, що Польща не сміє бути лише пішаком на шахівниці европейської політики. Вона мусить бути рішаючим чинником перед німецькою загрозою. Чи не уроєна це фантазія наших сусідів, супроти правдивих історичних фактів? В американській та іншій замітній політичній літературі кляси фікується Польщу поміж обома світовими війнами, як буфорну державу, що зовсім підтверджує скорий і панічний упадок восені 1939 р.

Нині, на жаль, ті жертви як московського так і німецького імперіялізмів, замість солідарно піддержувати себе, мріють нові фантазії, замикають очі на недавні трагічні помилки.

Наведені ці й подібні інші факти не дуже сприяють спільній акції проти спільного ворога, а московська загроза може бути зліквідована лише тоді, коли всі поневолені народи виступлять проти неї спільно. Це повинні зрозуміти провідники всіх етнічних груп, що їх країни терплять та є винищувані спільним ворогом — Москвою.

К. К.

НА ТЕМИ ДНЯ

МОЖЛИВІСТЬ НОВОГО СОВЄТСЬКОГО ОБМАНУ

Розтрублюваний комуністичною і прокомуністичною пропаґандою, як „велетенське досягнення Совєтського Союзу", лет другого совєтського космонавта Германа Тітова навколо Землі починає викликати все більше сумнівів не тільки в західних публіцистів, але і в колах спеціялістів у ділянці космонавтики на Заході. Не викликає ніяких сумнівів випущення і лет навколо Землі совєтського сателіта „Восток II", бо проліт його над різними країнами земної кулі був встановлений обсерваціями сигнальних станцій. Натомість існують поважні сумніви щодо того, чи справді в названому космічному екіпажі находилася людина, значить, чи цим екіпажем літав навколо Землі совєтський майор Герман Тітов. Всі інформації про лет і комунікацію Тітова з Землею спираються тільки на повідомленнях совєтських пресових агенцій, і, дивним дивом, могли комунікуватися із своїм космонавтом тільки Совєти, бо ж, не зважаючи на те, що „Восток II" пролітав навколо Землі кожних 88 мінут, Тітов під час перелету над не-комуністичними країнами не передавав ніяких повідомлень на Землю, але робив це тільки в той час, як він летів над Совєтським Союзом. Але й ця комунікація із Землею могла, на думку експертів, відбуватися добре без участи Тітова, а з допомогою спеціяльного апарату з накрученими на стяжці записами повідомлень і відповідей Тітова.

Найбільше підозрінь щодо достовірности лету Тітова дають самі ж таки совєтські звідомлення про його старт, лет і приземлення. Відбувався старт „Востока II", випущеного з допомогою спеціяльної ракети, в так же само засекречених обставинах, як і старт „Востока I", що ним мав летіти Гагарін. Усі друковані в совєтській пресі кореспонденції спеціяльних звітодавців „Правди" й „Ізвєстій", не подають ніже натяку на те, де і як відбувся цей старт і в них немає ніяких даних і подробиць про ракету, космічний екіпаж і останні хвилини перед його випущенням. Місце старту віданачене в кореспонденціях тільки, як „Космодром".

Чимало плутанини викликають й офіційні повідомлення про лет Тітова. В повідомленні ТАСС-а, опублікованому після 12-го лету, говориться, про те, що Тітов, згідно з „порядком дня" мав спати від год. 6-ої вечора (московського часу) дня 6 серпня до год 2-ої ранку дня 7 серпня, і що він, проспавши цілих 37 хвилин довше, „почав виконувати роботу за графіком". В дальшому стверджено, що

(Закінчення на стор. 4-ій)

Інж. Віктор Вакуловський

ОКРУЖНИЙ СОЮЗ КООПЕРАТИВ В РОГАТИНІ

(1)

По першій світовій війні та закінченні українських збройних змагань постав новий поверсальський твір — Польща, яка одержала добрий шмат українських земель, в тому Галичину, Холмщину, Полісся і велику частину Волині.

Українські вояки опинилися за дротами в польських таборах інтернованих. Українська інтеліґенція, що залишилася під Польщею, зазнала страшних переслідувань, тортур, а часто і цілковитого винищення.

Польські уряди, які часто змінялися, замість того, щоб упорядкувати зовнішні і внутрішні справи, рішили в першу чергу остаточно спольонізувати наше село, що є фундаментом української нації. Всі ці уряди уявляли собі, що, позбавивши українську інтеліґенцію можливости працювати в державних і самоврядних установах, тим самим позбавлять її можливости існування і можливости праці серед народу і для народу. Село, позбавлене власного національного проводу, дасться тоді легко опанувати і спольонізувати. Така була політика поляків у відношенні до українців.

Але терор мусів припинитися. Старшини і стрільці верталися з таборів інтернованих на рідні землі. Тут застали страшне положення. Збройна боротьба закінчена. Виглядів на її продовження не було жадних. Інтеліґенція і колишні військовики почали шукати інших можливостей боротьби з жорстоким окупантом. Прийшли до висновку, що передусім треба створити матеріяльну базу в межах польського закону, яка затруднила б і дала таке-сяке удержання українському активові, а тим самим і можливість працювати серед і для народу.

Такі передумови, в першу чергу національного і лише пізніше економічного характеру, дали ідею створити кооперативні осередки, що були б контрольними центрами для сільських кооперативів, а рівночасно їх товаровими гуртівнями.

Таким способом прийшло до заснування в 1922-му році Організаційного Кооперативного Комітету, що під проводом молодого громадського діяча Степана Кузика приступив до організації сільських кооперативів. В 1923-му році в Рогатинському повіті діяло вже понад 20 кооперативів.

Завдяки стараниям відомого провідника Рогатинщини, пароха села Вербиловець о. шамбеляна Стефана Городецького, пізнішого посла Степана Кузика, д-ра Семена Гладкого, о. Григорія Скасків, дир. Петра Віґуса, Дмитра Ромаха, Андрія Гривнака, Івана Бандури та недавніх старшин і вояків Івана Порятка, Василя Воробця, Василя Бурачка, Теодора Чорнописького, Зенона Кинасевича і інших на весні 1923 року засновано в Рогатині Повітовий Союз Кооперативів. На першого голову Надзірної Ради ПСК обрано о. шамбеляна Стефана Городецького, який мимо дошкульних переслідувань з боку поляків ніколи не заломився, все твердо і непохитно стояв на цьому становищі аж до смерти. Для рогатинців залишився на завше як приклад жертвенного патріота і громадського провідника.

По смерті о. шамбеляна Надзірну Раду ПСК очолив о. Григорій Скасків, парох Дібринова. Одну каденцію головою Надз. Ради був д-р Семен Гладкий, а потім аж до приходу большевиків дир. Петро Віґус. Начальним директором ПСК Надз. Рада іменувала адвоката Степана Кузика, який був душею ПСК та цілої громадської праці повіту, та який віддав цілого себе цій тяжкій праці. Членами дирекції Надз. Рада іменувала Івана Порятка, Теодора Чорнописького, Василя Воробця і Зеновія Кинасевича. При такім складі дирекції ПСК почав робити свої перші кроки. Початки були дуже тяжкі, бо бракувало грошей для обороту і фахівців. Галицька інтеліґенція до 1-ої світової війни соромилася торгівлі. Тому треба було здобувати потрібні фонди для обороту, працювати, а рівночасно і вчитися купецького фаху.

Бідні сільські кооперативи не могли скласти поважніших уділів до Союзу, і тому його матеріяльне положення було важке. Брак капіталу до обороту утруднював, а то і цілком паралізував добрі почини дирекції Союзу. Не дозволяв дістатися до першоджерельного набуття товару, до фабрик. В силу обставин товарове запотребовання полагоджувалося в часто ворожих гуртівнях, які спеціяльною політикою цін утруднювали належний розвиток ПСК. Для зілюстрування повищого подамо, що перші товари привозили члени дирекції в наплечниках зі Львова, пізніше підводами, аж в 30 роках товари поступали безпосередньо з фабрик і то вже вагонами.

Мимо всіх неприятливих умов, завдяки жертвенній праці дирекції, службовиків та кооператорів низових кооперативів вже в 1927 році ПСК вибудував власний 3 поверховий дім з великим товаровим магазином, канцеляріями, а від 1928 року і з басеном для вапнування 10 вагонів яєць. Завдяки впертій і послідовній праці дирекції, завзятій праці персоналу та повного посвяти відношення села до національної кооперації ПСК розвивався дуже добре. Вже в 1927-28 рр. не тільки цілком опанував терен рогатинського повіту, а на доручення РСУК і Центросоюзу перебрав терени Перемишлянщини, Ходорівщини і Галича, утворюючи там свої роздільні складниці, і тим способом став осередком для чотирьох повітів.

В 1930 році Союз змінив назву на Окружний Союз Кооперативів в Рогатині, який і далі дбайливо вів працю в 4-ох повітах і став сильною національною і економічною установою, з якою змушені були рахуватися не тільки свої, але і чужі. Тоді об'єднував 170 низових кооперативів, за працею яких уважно слідкував при допомозі власного ревізійного апарату під кермою дир. Дмитра Хоптяка. Ревізорами були Дмитро Вирста, Іван Косович, інж. Дам'ян Захарченко, Стефан Скробач і др. Цей апарат рівночасно був і найкращим дорадником-інструктором управ низових кооперативів.

НАШИМИ ЩЕДРИМИ ПОЖЕРТВАМИ ЗБУДУЙМО У ВАШИНГТОНІ ПАМ'ЯТНИК, ДОСТОЙНИЙ ВЕЛИКОГО ШЕВЧЕНКА, УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІЇ І АМЕРИКАНСЬКОЇ СТОЛИЦІ!

З'ЇЗД ДЕЛЕҐАТІВ УКРАЇНСЬКОГО ЛІКАРСЬКОГО ТОВАРИСТВА В АМЕРИЦІ
(Дев'яті Загальні Збори)

Черговий З'їзд Делеґатів Українського Лікарського Товариства в Америці відбувся 21-го і 28-го травня в готелі „Комодор" і в приміщеннях Українського Інституту Америки в Ню Йорку. Присутніх було 14 членів Т-ва, які репрезентували усі 10 Відділів.

З'їзд відкрив уступаючий голова д-р Богдан Макарушка. Збори вела вибрана Президія у складі: голова — д-р Т. Решетило і члени д-ри М. Логаза — заступник голови, Цегельський і О. Рижий — секретарі. Як почесних членів Президії покликали д-рів: Р. Осінчука, В. Дмитрюка і Софію Парфанович.

Збори вітали представники майже всіх українських центральних організацій.

Звіт з діяльности Головної Управи здав д-р Б. Макарушка. Звітували голови Відділів: Метрополії Ню Йорк, Іллиной, Огайо, Рочестер, Пенсильвенія, Боффало, Торонто, Мишиґен, Мериленд, Міннесота.

За останньої каденції помічалося пожвавлення праці й організаційного росту Товариства. УЛТА тепер нараховує 468 членів. Одним з позитивних проявів було об'єднання українських лікарів та дентистів ЗДА і Канади в одну організацію і праця над виданням „Лікарського Альманаха", яку заініціював д-р Т. Лапичак.

УЛТА входить також у склад Конференції Українських Професійних Товариств і приймає участь в її діяльності.

Про діяльність Редакції „Лікарського Вісника" зложив звіт головний редактор — д-р Р. Осінчук, підкреслюючи велике значення цього наукового квартальника і його зріст.

Від Контрольної Комісії звітував д-р Я. Восвідка і його внесок на уділення абсолюторії, Збори прийняли одноголосно, після ширшої дискусії.

До Головних Органів Товариства обрано:

Головна Управа: Д-р Р. Сочинський — голова, д-р М. Зарицький — голова елект (обраний голова), д-р М. Остафійчук і д-р В. Олесницький — заступники голови, д-р М. Цегельський — секретар, д-р Ю. Кушнір — скарбник, д-ри: В. Гук, В. Кіналь і М. Крижанівський — члени Головної Управи.

Головна Контрольна Комісія: д-р Р. Кузів, д-р Б. Макарушка, д-р К. Рогожинський.

Головний Товариський Суд: д-р О. Баран, д-р О. Оришкевич і д-р О. Сушків.

На головного редактора „Лікарського Вісника", після категоричної відмови д-ра Р. Осінчука, вибрано д-ра Т. Лапичака.

Того ж дня відбувся успішний Бенкет і Равт, на якому промовляли новообраний голова Товариства і представники Українських Установ. Господарем бенкету був Відділ Метрополії Ню Йорк на чолі з головою д-ром М. Зарицьким. Функції тостмайстра сповняв д-р В. Кіналь.

Другого дня З'їзду д-р Р. Сочинський представив плян праці на слідуючу каденцію, який делеґати одобрили.

Відбулася ділова конференція. Темою нарад були організаційні, наукові, видавничі, громадсько - суспільні й професійно - етичні справи, що їх реферували д-ри: Р. Сочинський, Р. Осінчук, Т. Лапичак, Б. Олесницький і О. Орищкевич.

Після живої і речевої дискусії ухвалено цілий ряд дезидератів, постанов і резолюцій, що торкалися внутрішньої розбудови Товариства й участи його у загально-громадському українському житті.

З прийнятих резолюцій відмічуємо найважливіші:

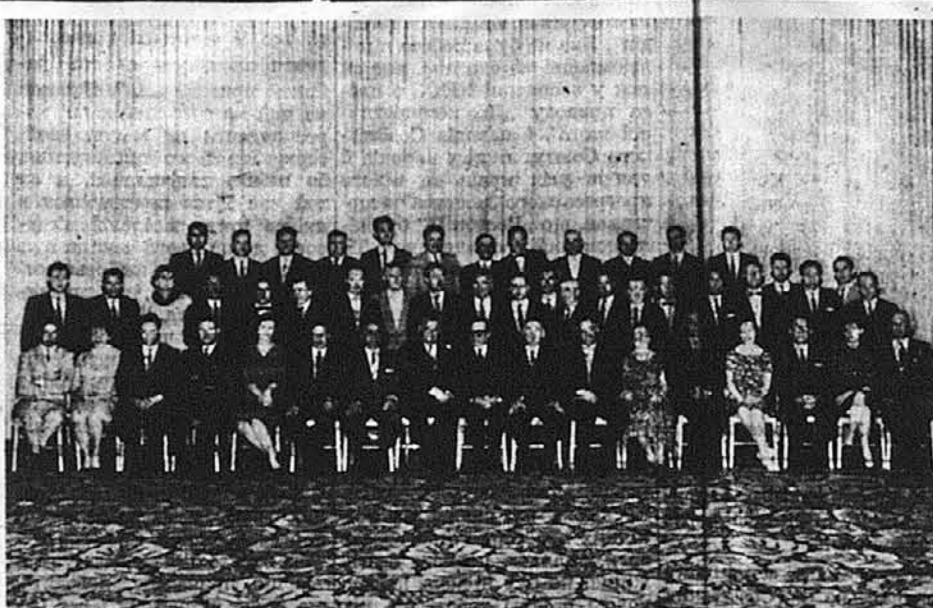
З'їзд вітає всіх українських лікарів у Рідному Краю та висловлює надію і тверду віру, що українським лікарям на чужині доведеться колись нав'язати організований і особистий контакт, а також співпрацю з ними. Українські лікарі на еміґрації та їх професійна установа Українське Лікарське Товариство в Америці бажали б вітати в себе представників української медичної науки і професії та обмінюватися з ними своїми ідеями і досвідом. З'їзд вірить, що вільна українська медична наука і професія знайде колись визнання і зрозуміння також серед українських лікарів на Україні, що тепер примушені приймати світоглядові та політичні настанови від комуністичного центру в Москві. З'їзд висловлює глибоке переконання, що добро нашого суспільства, а в першу чергу тої його частини, яка найбільше терпить від недуг, вимагає пошанування медичної професії і науки та звільнення їх від примусу партійно-державної контролі.

З'їзд вітає всіх провідних і рядових членів Українського Лікарського Т-ва і всіх українських лікарів на чужині та закликає їх брати активну участь в науковому, громадському, політичному, релігійному і мистецькому житті нашої української суспільности, в першу чергу в ділянці гігієнічно-здоровного виховання і лікарсько - санітарної опіки над молоддю. Зокрема З'їзд закликає загал лікарів допомагати морально й матеріяльно нашим найвищим науковим установам на еміґрації — Науковому Товариству ім. Шевченка та Українській Вільній Академії Наук, вшанувати Шевченківський Рік великою жертвенністю на будову пам'ятника Т. Шевченкові у Вашинґтоні й участю у збірковій акції на Енциклопедію Українознавства згідно з рішенням Конференції Українських Професійних Товариств, до якої УЛТА входить як член. З'їзд поручає також підтримати акцію Українського Зорганізованого Студентства і заініційований ним Фонд Катедри Українознавства та інші культурно-освітні й добродійні цілі українських організацій.

З'їзд вітає всі наші братні професійні організації: інженерів, лікарів, ветеринарів, правників, учителів; проводи усіх наших церков, наукові українські установи, централі нашого громадського і політичного життя та висловлює їм признання за їхню працю.

З'їзд спеціяльно відмічує велику акцію тих наших лікарів, що працюють в Українській Медично - Харитативній Службі — УМХС (Українському Червоному Хресті на еміґрації) та взиває всі Відділи УЛТА і загал членства до якнайбільшої піддержки тої праці.

Українське Лікарське Товариство в Америці

Делеґати на З'їзд Українського Лікарського Товариства в Америці

Плянують допомогу для опери Метрополітен

Ню Йорк. — Товариство Метрополітенської опери повідомило 7-го серпня, що воно уневажнює нюйоркський сезон цієї опери 1961-1962, і тому всі співаки цієї опери можуть шукати іншої праці. Скасування найближчого сезону сталося тому, що спілка членів оркестри зажадала дуже великого збільшення платень, на що дирекція опери не могла погодитися, бо тоді дефіцит її збільшився б на 750,-000 річно. Члени оркестри жадають збільшити тижневі платні на $78 до $248. Президент Кеннеді через свого секретаря праці Артура Ґолдберґа старається інтервеніювати в обидвох сторон, щоб недопустити до перерви в праці опери. Посадник Ню Йорку Роберт Ваґнер скликав на день 9-го серпня представників членів оркестри і добився того, що відновляться переговори між дирекцією і оркестрою. Але вже деякі славні співаки, діставщи виповідження праці, зробили угоди про працю в інших операх в сезоні 1961-1962. Місто Ню Йорк не хоче допустити до того, щоб була перерва в Метрополітенській опері.

В 10-ліття Сестрицтва св. кн. Ольги при парафії св. Андрія в Лос Анджелесі

Хоч обід, влаштований Сестрицтвом св. кн. Ольги при українській православній парафії св. Андрія Первозванного в Лос Анджелосі з нагоди 10-ліття існування того Сестрицтва, був надзвичайно смачний, все ж він не був би вартий спеціяльного відзначення на сторінках нашої преси, коли б не факт, що влаштування й проведення його були не зовсім звичайні.

Варта відмітити, що запрошення на це свято розіслано також іншим парафіям, в тому числі й католицькій. Бо треба знати, що коли в Лос Анджелосі ще не було відповідної кількости українців, щоб вони могли окремо утримувати кілька парафій і священиків, згідно зі своїм віроісповідуванням, тоді всі брати і сестри, як християни одного народу, спільно молились під одним дахом. І ця шляхетна засада до цього часу утримує українців обох віровизнань у приязні й симпатії одних до одних. Виразом такої симпатії і була присутність кількох братів-католиків на обіді Сестрицтва св. кн. Ольги.

— Добре, добре, — казали вони, коли дізнались, що Служба в церкві ще не закінчилась. — Погуторимо пізніше, а тепер треба хоч на хвильку до вашої православної церкви, щоб бодай „Отче наш" прочитати.

Це був справді християнський жест братів-українців і Господь напевне почує їхній „Отче наш".

В тісноті, як кажуть, та не в обіді. Так було і в тісній парафіяльній домівці, де обід прийшлося подавати двома наворотами, бо вже давненько і сама церковця і заля під нею не вміщають людей, що кожного дня прибувають до Каліфорнії, збільшуючи тим чисельно і парафію св. Андрія в Лос Анджелосі.

Настоятель о. Ананій Міроценко благословив споживу, після чого п. інж. Артемовський сказав коротеньке слово привіту сестрицям, а голова Сестрицтва пані Лозова під оплески всіх присутніх вручила подарунок квітів найстаршій невтомній сестриці 80-ти літній пані Артемовській. На цьому, так би мовити, і була закінчена офіційна частина свята.

Та ось керму свята взяв у свої руки культ.-осв. референт Олесь Панченко. Виявилось, що подбано також про мистецьку частину свята, і це останнє створило справжню дружню, сімейну, товариську атмосферу. Важливо те, що майже вся увага організаторів свята була звернена на дітей. І це — найбільша заслуга проводу. Бо ж уся наша преса, все наше буття на еміґрації стривожені долею нашої молоді, дітей, яких так тяжко в еміґраційних умовинах затримати при рідній мові, школі, книжці, церкві, організації.

Ось 9-літній Тарас Шинкар виконує на піяно „Прелюдію", марш. Ще, мабуть, молодша Ірочка Козак теж грає. Трохи старшенька за них Маруся Цап виконує „Бджоли", „Конюшина". Це — діти. Але їхнє виконання музичних речей, жадоба до мистецтва, їхня прив'язаність до всього українського творить у старших людей гарне почуття, що не так вже й усе зле виглядає з нашими дітьми, яких, мовляв, тяжко утримати від денаціоналізації. Тяжко, але при нашій постійній праці, можна. Доказом цього служить мистецька частина свята Сестрицтва св. кн. Ольги в Лос Анджелосі.

Тому варте особливого відзначення слово-ідея пана О. Панченка про влаштування в Лос Анджелосі великого мистецького вечора самодіяльности виключно наших дітей і підростків з преміями та різними відзначеннями за найкраще виконані речі. Бо ж і справді, де і як розвинеться молодий талан такого молодого хлопця, як Віктор Косенко, який уже тепер так вправно виводить на своєму акордіоні „Ой, не ходи, Грицю!" або уривок із еспанської музики?

У дітей і молодих хлопців і дівчат подвоюються бажання вивчити вірш чи навчитися співати чи грати по-українськи, якщо вони мають частіше нагоду виступити перед публікою. Такою гарною нагодою був обід в десятиліття Сестрицтва св. кн. Ольги, де також виступали і старші (Семен Арсієнко — сольовий спів, пані Цап — деклямація, Петро Шмалій — гумореска). Але наймолодшою з виконавців була відома вже зі своїх кількох деклямацій, в тому числі і перед тисячною публікою на Шевченківському святі, 6-літня Наталка Будило. Цим разом вона не тільки викликала бурю оплесків присутніх за гарно виконану деклямацію, а й до сліз зворушила присутнього на святі автора деклямованого нею вірша „На славу князям України — св. св. Ользі й Володимирові".

Іван Овечко

Короткі Вістки

● Група австрійських інтелектуалів, письменників і мистців, виступила одверто з гострою критикою проти політики теперішнього австрійського міністра закордонних справ Бруна Крайського, що довів до гострого спору між Австрією і Італією з приводу Південного Тиролю, де живе німецька меншина. Австрійські інтелектуали закидають своїм „тирольцям", що вони компромітують Австрію в очах закордону.

● В Північній Італії американський гелікоптер врятував 23-річного італійського альпініста, який лежав на шпилі гори Адамелльо на висоті 8,500 стіп із пошкодженим хребтом. Перевезено його до шпиталю в Тренто, де лікарі зробили йому надію на видужання.

● Ізраїльський прем'єр Давід Бен Ґуріон назвав „наївняком" президента Світової організації сіоністів Нахума Гольдмана, який висловив надію на можливість злагоди з арабами. Бен Ґуріон сердитий на Гольдмана за його прихильність до новозаснованої Ліберальної партії в Ізраїлі. Бен Ґуріон таврує Гольдмана за „втручання до внутрішніх справ Ізраїлю" та домагається від нього, щоб він став ізраїльським громадянином. Гольдман є громадянином ЗДА.

● В Альжирі, в битві за місцевість Бліда, що її опанували арабські партизани, вбито їх лідера, 35-річного Сі Мохаммеда, якого дійсне прізвище було Вунаама Джіджалі. Він був членом Національної Ради Альжирської революції, яка є тимчасовим альжирським підпільним парляментом.

ПОВІДОМЛЕННЯ

ЕКЗЕКУТИВА КРАЙОВОГО КОМІТЕТУ БУДОВИ ПАМ'ЯТНИКА Т. ШЕВЧЕНКОВІ

а) Повідомляє, що 15 серпня 1961 передає до друку Перший Список Жертводавців на Фонд Будови Пам'ятника Шевченкові у Вашингтоні. Тому закликає всі місцеві Комітети і Організації, які мають збірки на Фонд, щоб їх переказали ласкаво чимскорше до Крайового Комітету для своєчасного вміщення у згаданому спискові жертводавців.

б) Закликає доложити всіх можливих зусиль для оформлення місцевих Комітетів, там, де їх ще немає, та зголосити їх до Крайового Комітету в Ню Йорку.

в) Звертається з проханням зокрема до провідників українських організацій та установ у тих місцях, де існують Відділи УККА, але Комітету Пам'ятника Шевченкові досі не оформлено, щоб створили Комітет і подали про це відомість.

Крайовий Комітет Пам'ятника Т. Шевченкові, Ню Йорк

✝

Ділимося сумною вісткою, що дня 11-го серпня 1961 року відійшов від нас у Вічність Наш Найдорожчий БАТЬКО

ВАСИЛЬ ЩУР

родом з Підгаєччини.

ПАНАХИДА — 12-го СЕРПНЯ 1961 р., в пох. заведенні П. Яреми — при 129 East 7th Street, New York.

ПОХОРОНИ — в ПОНЕДІЛОК, дня 14-го СЕРПНЯ 1961 року, з пох. заведення до церкви св. Юрія в Ню Йорку, а опісля на цвинтар Кальварія, Квінс.

Горем прибиті:

МИРОСЛАВ і ЛЕВ — сини
ЛЮБОВ — донька
ОКСАНА ЩУР і ГЕРДА ЩУР — невістки

ПОДЯКА

Замість квітів на свіжу могилу

сл. п. Ольги Борецької

зложили

на Наукове Товариство ім. Шевченка в ЗДА: д-р Тарас і Іванна Ганушевські — $10; д-р Ярослав і Ніна Коропеї — $10; д-р Еміль і Ірина Клюфаси — $10; Михайло і Юлія Флиси — $10; Іван і Ольга Фостаковські — $10; Микола і Люба Левицькі — $5; Іван і Стефанія Стернаки — $2; Еміль і Марія Флиси — $2; Марія Чировська — $2. — Всі з Павтукет, Р. Ай. — ВШ. ПП. Жертводавцям складає сердечну подяку

УПРАВА НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ім. ШЕВЧЕНКА в ЗДА

Читайте українські книжки й газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила

На будову пам'ятника Т. Шевченкові в Елизабеті, Н. Дж.

Центральний Комітет Українських Організацій в Елизабет, Н. Дж., репрезентує рівночасно Відділ Українського Конґресового Комісесу на терені Елизабету і околиці. 26-го березня відбувся Святочний Концерт в честь Тараса Шевченка, який влаштував Центральний Комітет, запросивши до участи місцевий хор „Боян" під проводом диригента проф. Тритяка Володимира з Трентону. За ініціятивою Центрального Комітету в Елизабеті в суботу 1-го квітня в приміщенні Українського Народного Дому відбулася громадянська нарада представників всіх товариств і організацій в справі оформлення Комітету збірки фондів на будову пам'ятника Тарасові Шевченкові у Вашинґтоні. В Елизабеті існує около 25 товариств і організацій, з того тільки 15 прислало своїх представників. Вибрано діловий Комітет, до якого ввійшли представники всіх товариств і організацій на чолі з екзекутивним проводом Центрального Комітету:

Голова — Мирон Пінковський, містоголова — Михайло Гринішак, секретар — Михайло Хитра, скарбник — Іван Гриб,

Члени Комітету: Павло Сташко від Товариства „Запорозька Січ" Відділ У. Н. С. ч. 234; Анна Погранична — від Сестрицтва „Любов", Відділ УНС ч. 37; Михайло Яблонський — від Братства св. Арх. Михаїла, Відділ УНС, ч. 142; Мих. Суховерський — від Товариства „Запорозька Січ", Відділ УНС ч. 3; Роман Слободян — головний касир УНС — як представник Центрального Комітету і Українського Народного Дому; Семен Каша — від Центрального Комітету, Іван Полянський — від Українського Народного Дому, Осип Козак — від Українського Демократичного Клюбу, Михайло Федірко — від Ліги Української Молоді. Олександра Когут — від Союзу Українок, Григорій Український — від Об'єднання Українців Америки „Самопоміч". Петро Штобалюк — від Кредитової Кооперативи „Самопоміч", Іван Іваник — від Українського Спортового Клюбу „Січ", Роман Олинець — від хору „Боян", Ю. Український — від Організації Укр. Молоді „Пласт", Михайло Коваль — від Товариства „Пласт-Прият", Осип Забава, Михайло Гуменний, Ілько Мельник і Василь Дінчук — представники з Ліндену.

До Комітету повинні ще увійти представники інших товариств і організацій, як Братство св. Володимира, Відділ УНС, ч. 65, представники двох відділів „Провидіння", представники відділів Українського Робітничого Союзу, представник товариства Українських Професіоналістів і Бизнесменів, представники церковно-парохіяльних організацій і товариств, як Апостольства Молитви і Товариство св. Імени. В околиці Елизабету живе по кілька родин українських, які належать до парохії і товариств в Елизабеті, то Комітет при помочі активних громадян постарається перевести також збірки в цих місцевостях, відвідуючи українські родини в Лiндені, Ровей, Кларк, Кремфонді, Кенілворті, Розелле і Розелле Парку. Під сучасну пору пересилається ті жертви, які зложили деякі товариства і громадяни на руки секретаря Комітету і збірщика п. Хитри Михайла.

По $100 зложили жертви: Український Демократичний Клюб, Український Народний Дім, Братство св. Арх. Михаїла, Відділ УНС, ч. 142, п. Суховерський Михайло.

По $30. Сестрицтво „Любов" Відділ УНС, ч. 37, Григорій Закорченний з Линден.

По $25. Центральний Комітет Українських Організацій в Елизабеті.

По $20. Лев і Ярослава Гусак.

По $15. Іван і Марія Кобасовський.

По $10. Солтівський Іван, Іваник Іван, Ощудляк Іван, Хитра Михайло, Попадюк Степан, Зарембa Ярослав, Слободян Олена, проф. Тритяк Володимир з Трентону, Грицак Петро дивіденку від УНС в сумі $10.40.

По $5. Митрофанюк Ярослав, Богач Стеган, Каша Семен, Гила Павло, Слободян Григорій, Генеґа Степан, Полянський Іван, Пограничний Степан, Мицик Данило.

До того ще доходять інші жертви, а саме в сумі $36., які передав п. Сташко Павло як колишній предсідник зліквідованого товариства Організація Державного Відродження України (ОДВУ), Відділу в Елизабеті.

В суботу 15 липня члени Управи Товариства „Запорозька Січ" Відділ Українського Народного Союзу, ч. 234 на своїх піврічних зборах зреклися своєї мінімальної винагороди від товариства, в користь жертви на будову пам'ятника, а саме: предсідник п. Сташко Павло $20., Фінансовий секр. п. Іваник Іван $10., касир і рекорд. секр. п. Солтівський Іван, п. Муха Іван і п. Гусак Лев по $5. Товариство ухвалило від себе також жертву, доповняючи до суми $100. Заходом товариства „Дочки України", Відділу Союзу Українок в Елизабеті в четвер, 29-го червня відбулася спільна вечеря, влаштована в честь довголітньої членкині п. Анни Слободян з нагоди 45-ліття подружжя з п. Романом Слободяном, головним касиром Українського Народного Союзу, і з тої нагоди п. Слободян Анна і її син Данило Слободян, управитель Союзівки, зложили по $50. на будову пам'ятника і товариство також ухвалило від себе жертву в сумі $50., які переслано через головну канцелярію Союзу Українок у Филаделфії. Врахувавши жертву п. Романа Слободяна як громадянина Елизабету на будову пам'ятника, вплачену передтим в сумі $200. через Український Народний Союз, то громада Елизабет започаткувала збірку фондів на будову пам'ятника сумою $1.141.

Члени Комітету, як збірщики, в коротці постараються відвідати кожну українську родину в Елизабеті, і близькій околиці за жертвою на будову пам'ятника, і є спокіювання, що перевекення її буде успішне.

М. Хитра,
секр. Комітету.

Зенон Івасиків здобув маґістерський титул

Високошкільні студії почав Зенон Івасиків в 1946 р. вписавшися на філологічний відділ філософічного факультету в Геттінґені, Німеччина. Маючи великі природні здібності та замилування до чужих мов, він студіював романські мови, спеціялізуючися в еспаністиці. Прибувши до Злучених Держав, він кілька літ працював звичайним робітником по різних фабриках. В 1954 пощастило йому дістатися на працю до одної великої експортової фірми, яка, на велику скалю вела торгівлю з Південною та Центральною Америкою. В 1957 вписався до Ґредюей Скул оф Бизнес Адміністрейшен при Нюйоркському університеті, концентруючи свою увагу на міжнародній торгівлі і фінансах. В 1958 перейшов на працю до Ґрейс Нешенел Бенк в Ню Йорку і три роки працював у заграничному відділі, займаючися фінансуванням міжнародної торгівлі. Тут теж вперше придалося йому знання чужих мов, спеціяльно еспанської. Слід згадати, що той банк є споріднений з велитенською торговельно-промислово-транспортовою інституцією В. Р. Ґрейс, якої торговельні зв'язки та інвестиції зосереджуються головно в Південній Америці.

П. Івасиків, якому університет дав до диспозиції шість літ для закінчення студій, зумів закінчити їх впродовж чотирьох літ. Вже від першого семестру він виказався непересічним студентом. Всі іспити поробив з якнайкращими успіхами і його кінцевий „евередж" був 2.88 тоді, коли офіційно „еверeдж" потрібний для осягнення маґістерського диплому є 1.8. Не дивниця, що на підставі знаменитих осягів в науці університет признавав йому стипендію через три повні роки.

Маґістерська теза на тему Американсько - Совєтських торговельних відносин, яку п. Івасиків розробив на 120 сторінках машинодруку, знайшла повне одобрення професорською комісією.

Беручи під увагу знамениті висліди студій як теж беззастережно добру марку, яку п. Івасиків зумів виробити собі своєю працею в банку, перенесено його до заграничної секції кредитового відділу, що відкриває перед ним нові ширші можливості в його кар'єрі.

Мґр. Івасиків разом із своїми двома синами Юрієм і Романом є членами 194 Відділу УНСоюзу. Обидва сини є завзятими новаками при Пластовій станиці в Ню Йорку, а їх батько є місто-головою Пласт-Прияту.

А. В.

Мґр. Зенон Івасиків

Єгипет вводить у себе систему державного капіталізму

Каїро. — Диктаторський уряд в З'єдиненій Арабській Республіці проголосив у цьому тижні низку господарських декретів, що їх офіційно називається шляхом до „арабського соціялізму", та які насправді вводять систему державного капіталізму, частинно за взорами Совєтського Союзу, проте без колективізаційної системи. За одним з тих декретів приватне землевласництво, обмежене раніш до 200 акрів, обмежено тепер до 100 акрів, при чому осягнені в такий спосіб від 5.200 землевласників 300.000 акрів будуть розподілені по 5 акрів між 6.000 родин. Під повну державну контролю підпорядковано 70% промислової продукції та взагалі одну третину цілої крайової економіки, включаючи в це сільське господарство. Удержавлено всі банки, асекураційні компанії, підприємства для публічного вжитку (електрівні, ґазівні і т. д.), загалом 259 компаній. Всі інші підприємства, між ними текстильні фабрики, мусять передати державі 50% своїх уділів. Уряд призначив своїх адміністраторів до 90 компаній. Заборонено всім єгипетським громадянам мати більше уділів в будь-якому підприємстві, як на вартість 10.000 єгипетських фунтів. Внаслідку ніхто не зможе контролювати ніякого більшого фабричного підприємства — за вийнятком держави. Всім громадянам, що їх позбавлено землі або фабричних уділів, виплатять відшкодування в державних бондах, платних впродовж 15 років із 4%. Час праці обмежено до сімох годин денно і 42 годин тижнево, з забороною одній особі мати більше, як одну працю.

● Індія дуже стурбована надзвичайно швидким приростом населення. У 1951 році було там 438 мільйонів населення, а на 1966 рік сподіваються вже 492 мільйони, себто приросту 54 мільйонів осіб. Якщо природний приріст ітиме далі таким темпом, то в 1976 році буде 625 мільйонів індійців. Уряд, зголосивши третій 5-річний господарський плян, закликає до рішучих заходів проти такого раптового побільшування населення, якому не всилі дотримати кроку індійська господарка.

Можливість нового совєтського обману

(Закінчення зі стор. 2-ої)

Тітов, добре поснідавши о год. 5:45 ранку дня 7 серпня, „продовжав праці, передбачені програмою наукових дослідів". Яка це була робота в повідомленні не сказано, але за теж у зверненні КПСС з цього приводу „До комуністичної партії, і народів Совєтського Союзу, як теж народів й урядів усіх країн та всього проґресивного людства" твердиться, що „Восток II" був пільотований громадянином Тітовим і що він керований ним же облетів Землю понад 17 разів. Усі ці твердження викликають оправданий запит, що було з „Востоком II" на протязі 8 і пів годин його сну і як в той час обходився „Восток II" без пільотування Тітова.

Найбільше сумнівів у науковців викликають твердження Тітова, що наявний у космічних просторах стан втрати ваги, значить, повного безтяжіння, не був ніякою перешкодою в його роботі під час перебування в космічному екіпажі. Запитаний про це під час пресової конференції в якомусь домі над Волгою, куди Тітова завезено після приземлення для відпочинку, Тітов покликався на Ґаґаріна, який „розповів про це подрібно" і заявив, що тепер здобуті ним самим дані „опрацьовуються науково".

Цілком засекречено відбулося теж і приземлення „Востока II" з Тітовим в місцевості, що її совєтські кореспонденти називають просто „районом приземлення". Вислані на цей момент спеціяльні кореспонденти не могли заобсервувати цього приземлення, бо нібито запізнилися, а за той час Тітов приземлився в якійсь густо заселеній місцевості, де на нього чекали вже великою юрбою сибірські селяни з готовими уже портретами ... Тітова. Характеристична й тут одна розбіжність: кореспонденти пишуть, що приземлився Тітов на полі, з якого зібрано щойно збіжжя, а сам Тітов твердив, що він осів на добре зораній, м'якій ріллі...

Таких сумнівних суперечних місць у звідомленнях і кореспонденціях про лет Тітова багато більше, але уже й те, що приведене, доводить, що й лет Тітова, як і лет Ґаґаріна, міг бути черговою совєтською показухою, розрахованою на пропаґандивний ефект в той час, як у Парижі відбувалася конференція міністрів західніх держав у справі Берліну і напередодні нової войовничої промови Хрущова, що її він виголосив безпосередньо після лету Тітова.

Резерви світового Банку збільшилися на $95,300,000

Вашинкґтон. — Міжнародній Банк Відбудови і Розвиткі, або як його коротко називають Світовий Банк, в попередньому фінансовому році, що закінчився 30-го червня ц. р., збільшив свої резерви на $95,300,000, і вони тепер виносять $601,800,000. Минулорічні прибутки походять із таких джерел: чистий прибуток — $63,200,000; $3,300,000 з переоцінки валют і $28,800,000 з комісійного від уділювання позичок. Попереднього року, що закінчився 30-го червня 1960-го року, резерви цього банку збільшилися на $86,500,000. В минулому році банк видав 27 позичок на суму $610 мільйонів, а в році, що закінчився в червні 1960, позики, уділені різним державам, виносили $659 мільйонів. Досі цей банк позичив $5,790,500,000.

Тітов твердить, що він злетів з парашутом на Землю

Москва. — Совєтський астронавт Ґерман Тітов, виступивши в минулу п'ятницю 11 ц. м. на публічній конференції у великій залі московського університету, з приявністю коло 1.500 науковців, дипломатів і журналістів, виявив, що дав себе викинути автоматичним приладом з його ракети „Восток II" і впав парашутом на Землю, при чому та ракета ніби сама спокійно приземлилась недалеко місця, в якому він упав. Совєтські власті буцім-то залишили йому до вирішення, яким із двох способів він захоче вернутися на Землю — приземлитись з ракетою, чи впасти з парашутом. Тітов твердить, що втративши вагу він почував себе „неприємно", але що те почуття ніби швидко минулося. Зате він впевняв, що трудно знати в стані без ваги — чи він спав сидячи, лежучи чи стоячи. Впевняв тільки, що зняв був шелом. Всі твердження Тітова приявні мусіли прийняти „на слово", бо він не дав ніяких доказів на їх правдивість. Представив його приявним президент совєтської Академії наук, професор Мстислав Келдиш, який потім, відповідаючи на запит одного західнього журналіста щодо засекречености висилання совєтських астронавтів, заявив, що та засекреченість необхідна тому, що ракети типу „Востока" мають не тільки мирне, але й військове значення. Проте він висловив переконання, що закордоннех журналістів будуть допускати „колись" при вистрелюванні дальших астронавтів. Тітов твердить, що хоч „Восток II" має безумовно значення для військових цілей і є доказом совєтської збройної „переваги", проте сам „Восток II" був неозброєний і не пристосований до бойових завдань. Зате „Восток II" ніби був пристосований для того, щоб можна було перевести в ньому не 25 годин, а 10 днів. Заяви і відповіді Тітова тільки збільшили знак запиту над цілою тією таємничою історією ніби-то подорожі Тітова довкола Землі.

НЕДІЛЯ, 20-го СЕРПНЯ 1961 р.

КЛІВЛЕНД, Огайо. — Місячні збори С-тва Пресв. Богородиці, Відд. 112, по 2-ій і 3-ій Службах Божих в церковній залі св. Петра і Павла. — А. Шмуцок, секр.

Посмертні згадки

Ольга ПАВЛЮК, членка Б-ва св. Стефана, Відд. 221 УНСоюзу в Шикаґо, Ілл., померла на 40 році життя, в дні 4-го липня 1961 р. Покійна була родом з села Мочуль, Полісся, Україна. Полишила у великому смутку чоловіка Івана та 4 синів: Миколу, Петра, Богдана і Юрія. Похорон відбувся 6-го липня ц. р., при участі Родини, української оркестри та Членів Відділу, з церкви св. о. Миколая. Покійну поховано на цвинтарі св. о. Миколая. — В. Їй П.!
Т. Шпікула, секр.

Петро КОВАЛЬ, — член Т-ва „Дністер", 361 Відд. УНСоюзу в Ню Йорку, Н. Й., відійшов у Вічність в дні 5-го липня 1961 р. Покійний народився 1923 р. в селі Олесів, пов. Товмач, Зах. Україна. Полишив горем прибиту молоду дружину Агафію, синів Петруся молодшого та Зенона, тестів: Федя та Марію Лемів. Похорон відбувся 8-го липня ц. р., з пох. заведення Петра Яреми в Ню Йорку. — Вічна Йому Пам'ять!
Управа Т-ва „Дністер"

Катерина БУЧИНСЬКА, членка Т-ва „Дністер", 361 Відділу УНСоюзу в Ню Йорку, Н. Й., померла в дні 5-го липня 1961 року. Покійна народ. 1895 р., в селі Заїзд Старий, пов. Зборів, Зах. Україна. Полишила у смутку чоловіка Василя. Похорон відбувся 8-го липня ц. р., з пох. заведення Петра Яреми — В. Їй. П.!
Управа Т-ва „Дністер"

Дмитро ПАУК, — член Т-ва „Запорозька Січ", Відд. 371 УНСоюзу в Нюарку, Н. Дж., помер у шпиталі дня 14-го червня 1961 року, по довгій хворобі, на 69-му році життя. Покійний походив зі села Буців, пов. Перемишль. До ЗДА прибув тому 10 років і зараз вступив в члени УНСоюзу, до якого належить і ціла його родина. Покійний полишив у горю дружину Марію, 5 дітей: Ярослава, Івана, Анну, Марію, які перебувають в Західній Україні та доньку Галю і зятя П. Папроцького з маленькою донечкою, які живуть у ЗДА. Похорон відбувся 16-го червня, з укр. кат. церкви в Ню Бронсвіку, Н. Дж., і там же похований. — Вічна Йому Пам'ять!
Ю. Баранок, секр.

ТАРЗАН, ч. 4695- Дивне місто.

TARZAN SCANNED THE CAVE FOR A TRACE OF FAWNA AND FOUND EVIDENCE OF A STRUGGLE, MANY FOOTPRINTS--

SUDDENLY THEN, HE KNEW. SHE HAD PREVIOUSLY SPOKEN OF A TRIBE OF BLOND TARMANGANI--IT WAS THEY!

HE AGAIN MOUNTED TANTOR AND URGED HIM IN PURSUIT. THE TRAIL LED TO A GRASSY REGION--AND IN ITS MIDST WAS A STRANGE WALLED CITY.

Тарзан дбайливо оглянув печеру за слідом по Фоні і знайшов докази боротьби, численні сліди ніг...

Нагло йому роз'яснилося. Вона давніше говорила про ясноволосе плем'я тарманґані... Це ж були вони!

Він знов сів на Тентора і змушував його до погоні. Сліди вели до району, порослого травою. В середині його було місто з дивовижними мурами.